

76-1700

CHP Program:

1988

Kittling

C. H. P. PROGRAMI

**ONUNCU KURULTAYCA ONANMIŞ
VE
XIV. KURULTAYCA DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.**

**İsa' Basımevi
1969**

ORJİT: 76-1700
YERİ: 1969
TİPİ:
SAYI:
SAYFA: 75-19

G İ R İ Ş

Cumhuriyet Halk Partisi, Atatürk devrinde milletin başardığı Kurtuluşu yürüten ve Milli Egemenliği sağlayan «Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti» nin bir siyasî parti halinde devamı olarak 9 Eylül 1923 de Atatürk tarafından kurulmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisi, 27 senelik ilk iktidarı zamanında, memlekette kayıtsız ve şartsız millet egemenliğini en iyi şekilde belirten Cumhuriyet rejimini kurmuş ve milletimizin gelişmesine engel olan müesseseleri kaldırarak siyasî, hukukî, iktisadî, içtimai ve fikrî sahalardaki sürekli hamle ve gayretleriyle Türk Milletini ileri ve demokratik bir topluluk haline ulaştıran yolları açmıştır.

Bu programdaki prensipler Partinin daima bağlı kalacağı Atatürk yolunun ifadeleridir. Tatbikattan, memleket ve dünya gerçeklerinden alınan ilham ile demokratik bir nizam içinde hür, mes'ut ve sağlam yapılu bir Türkiye'yi hedef tutan siyasî esaslardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaçlar ve Prensipler

Madde 1 — Partimiz :

Millî birlik, ülke bütünlüğü ve bağımsız devlet anlayışını esas tutar.

Vatandaş hak ve hürriyetlerinin korunmasını;

Kadın ve erkek her Türkün, ileri ve refahlı bir hayat seviyesine ulaşmak için bütün kabiliyetlerini, hak ve vazifede eşit, halinden ve geleceğinden emin olarak, serbestçe kullanmasını;

Halk egemenliği, hukuk devleti ve sosyal adalet ve emniyet esaslarına dayanan ve millî değerlerden kuvvet alan, demokratik bir cemiyet nizamının gerçekleşmesini amaç bilir;

Ve aşağıdaki prensiplerin bu amaçlara ulaştırılan yollar olduğuna inanır:

a) Cumhuriyetçilik

- b) Milliyetçilik
- c) Halkçılık
- d) Devletçilik
- e) Lâiklik
- f) Devrimcilik

a) Cumhuriyetçilik :

Madde 2 — Partimiz, devlet idaresinin kayıtsız ve şartsız millet egemenliği esasına dayanması gerektiğine inanır.

Çok partili siyasî hürriyet nizamı içinde ve eşit şartlar altında, umumî kaza teminatına bağlı ve tek dereceli serbest seçim sistemiyle beliren millet iradesine ve kuvvetler muvazenesine dayanan Cumhuriyeti bu egemenliğe ve milletimizin ihtiyacına uygun tek rejim sayar.

b) Milliyetçilik :

Madde 3 — Partimiz, Türkiye halkının dil, kültür, ölkü ve kader birliği içinde ayrılık kabul etmez bir millet olarak gelişmesini ister.

Partimiz, milliyetçiliği, Türk halkının bütünlüğünü ve bunun dayandığı millî ruh ve şuru yaratmak ve korumak mânasına alır.

Her vatandaşta millî bağların kuvvetlenmesine ve milletimizin bağımsız dünya millet-

leri ailesinin eşit ve şerefli bir üyesi olarak özel karakteri ve benliği içinde ilerlemesine çalışmayı vazife bilir.

c) Halkçılık :

Madde 4 — Devlet idaresinde halka hizmet esastır.

Partimiz, vatandaşlara; öğrenmek ve yetiştirmek, halinden ve geleceğinden emin olmak, sağlık, sosyal adalet ve emniyet içinde çalışmak ve refahlı bir hayat seviyesine ulaşmak hususlarını hak olarak tanır ve bunların gerçekleşmesi imkânlarını sağlamayı vazife bilir.

Bütün vatandaşları kanun önünde eşit tutar. Hiç bir ferde, hiç bir aileye, hiç bir sınıfa, hiç bir cemaate üstünlük tanımaz. Şahıs, sınıf ve zümre tahakkümleriyle savaşmayı vazife bilir.

Çiftçi, işçi, esnaf, sanayici, tüccar, serbest meslek erbabı ve memur gibi çeşitli meslekî ve sosyal zümreleri demokratik topluluğumuzun milletçe ilerlemeyi hedef tutan karşılıklı menfaat ahengi içinde, birbirlerini tamamlayan unsurları olarak tanır. Her zümrenin kendi alanında ilerlemesine çalışır.

d) Devletçilik :

Madde 5 — Devletçiliğimiz, millî tarihimizin zaruretlerine, memleketi iktisaden süratle kalkındırmak ihtiyacına ve milletimizin yaşama şartlarının sosyal adalet ve sosyal emniyet içinde yükseltilmesi lüzumuna dayanan iç-timaî ve iktisadî bir prensiptir.

a) Partimiz, aşağıda sayılmış olan işlerin münhasıran devlet elinde bulunmasını zarurî sayar.

1 — Ana harp sanayii,

2 — Ağır sanayi,

3 — Büyük enerji santralleri,

4 — Büyük sulama, göl ve bataklıkları kurutma gibi bayındırlık işleri,

5 — Stratejik madenlerle miktar ve çeşidi itibariyle, inhisar mahiyetinde madenler ve maden kömürü işletmesi,

6 — Kâmu hizmetleri ile ilgili ulaştırma işleri ve PTT.

7 — Petrol işletmesi (şahsî teşebbüsle ortaklık caizdir.)

b) Yukarıdaki (a) bendinde sayılmış işlerin dışında kalanlar hususî teşebbüse bırakılmıştır.

Partimiz bu çeşit işlerin özel teşebbüs tarafından kurulmasını, devlet tarafından bu teşebbüslerin teşvik edilmesini, korunmasını ve bunlara gerekli yardımlarda bulunulmasını millî refah hamlesinin esaslı şartı olarak kabul eder.

c) Partimiz, âmme menfaatlerinin gerektirdiği kayıtlar dışında, hususî teşebbüsün tam bir emnivet ve serbestlik içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri almakta Devleti vazifeli telâkki eder.

Devlet, kendi sahasına giren kollardan elde ettiği istihsal ve müstahsili korumak maksadı ile müdahale alış ve satışları için kurduğu veya kuracağı müesseselerin yapacakları alış ve satışlar müstesna, ticaretle meşgul olmaz ve bu maksatla tesisler vücuda getirmez.

ç) (a) bendinde sayılan işlerin dışında kalmakla beraber özel teşebbüsün başarmağa imkân bulamadığı veya veter derecede basaramadığı veya hiç girişemediği teşebbüslerin millî ekonomimiz ve sosyal şartlarımız bakımından elzem olanlarını, özel teşebbüs bu sahalarda çalışmaya muktedir oluncaya kadar kurup işletmekte, devlet vazifelidir.

Sosyal maksatlı devlet yatırımlarında rasyonel çalışma esas olmakla beraber gaye kâr değildir.

d) Yukarıda (ç) bendi gereğince devletin teşebbüs edeceği işler, Partinin yetkili organları tarafından Üniversiteler, ticaret ve sanayi ve ziraat odaları, esnaf ve işçi birlikleri mensupları, iktisat ve maliye mütehasıslarının iştirakiyle kurulacak bir İktisat Şurasınca tesbit olunur ve adı geçen organın tasvibinden sonra bütün ilgililerin öğrenmelerini sağlamak üzere umumî efkâra arz edilir.

e) Partimiz, özel teşebbüslerle devlet teşebbüslerinin eşit şartlar içinde çalışmalarını kanun, tüzük ve kararlarla sağlayacaktır.

Devlet elindeki ekonomi işlerinde, faydası, belli ve mahdut kişilere inhisar etmemek üzere devletin millî emek ve sermaye ile (Kooperatif ve Anonim) ortaklık yapmasını caiz görürüz.

e) Lâiklik.

Madde 6 — Partimiz, devlet idaresinde kanunların, nizamların ve usullerin çağdaş medeniyet icaplarına, ilim esaslarına ve dünya ihtiyaçlarına göre yapılmasını ve tatbik e-

dilmesini; dinin devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutulmasını esas bilir.

Vicdan hürriyeti tabii hak olduğundan vatandaşların dinî inanç ve ibadetlerine ve umumî ahlâk ve âmme nizamına aykırı olmayan âyinlerine karışılmaz.

Din ve mezhep ayrılığı, vatandaşlık hak ve münasebetlerine tesir edemez.

f) Devrimcilik :

Madde 7 — Partimiz devrimciliği, geri kalmış hayat düzeninin tasfiyesi ve yerine ileri medeniyet kurumlarının konması mânasına alır.

Başarılan devrimleri ihtimamla korumak ve çağdaş medeniyet seviyesinin gerektirdiği hamleleri yapmak azmindedir.

İKİNCİ BÖLÜM

I — Siyasî Meseleler

Anayasa :

Madde 8 — Devlet sistemimizde kuvvetler arasında muvazene sağlayacak ve siyasî hürriyetleri koruyacak Anayasa teminatına lüzum görürüz. Bu maksatla Partimiz ikinci bir Meclis, Ayan Meclisi kurulmasını zarurî sayar.

Anayasa Teminatı :

Madde 9 — Partimiz;

A — Umumî tek dereceli, kaza teminatlî ve eşit şartlar içinde serbest seçim esasının, seçme ve seçilme hakkının,

B — Yargıç teminatına ve ilim ve Üniversite muhtariyetine müteallik bütün esasların,

C — Siyasî Parti, sendika ve meslek teşekkülleri kurma hürriyetinin ve memurlara sendika kurma hakkının,

D — Basın hürriyetinin kanunî, idarî, iktisadî ve malî yollarla daraltılmasını hedef tutan tedbirlerin önlenmesinin Anayasa ile teminat altına alınmasını zarurî görür.

Anayasa Mahkemesi :

Madde 10 — Anayasa hükümleri, bir Anayasa Mahkemesi vasıtasıyla kazaî teminat altında tutulmalıdır.

Seçim Sistemi :

Madde 11 — Partimiz, Büyük Millet Meclisinde müessir bir mürakabenin kurulmasına imkân vermeyen bugünkü ekseriyet sistemi yerine milletimizin bünyesine uygun bir nisbî temsil usulünün kabulünü gerçek demokrasinin tahakkuku için zarurî sayar. Aynı sistemin mahallî idareler seçimlerinde de uygulanmasını gerekli bulur.

Milletvekilî seçimine ve vafına müteallik her türlü itiraz ve ihtilâfların son tetkik ve kesin karar mercii Yüksek Seçim Kurulu olmalıdır.

Genel oy usulüne ve serbestçe seçme ve seçilme hak ve hürriyetlerine aykırı takyitler kaldırılmalıdır. Tatbikattan çıkan neticelere göre oy gizliliğini ve seçim emniyetini masun bulunduracak hükümler konulmalıdır.

Partilerin ve adayların yapacakları seçim masrafları kanunla takyit ve kontrol edilmelidir.

Basın Hürriyeti :

Madde 12 — Basının, hükümeti tam bir serbestlik ile tenkid edebilmesini basın hürriyetinin ana şartı sayarız. Kanunî, iktisadî ve malî ve sair yollarla bu esası daraltmayı hedef tutan tedbirleri ve hareketleri reddederiz.

Radyo ve resmî neşir vasıtalarının tarafsızlığını ve bunlardan bütün partilerin eşit şartlarla istifade ettirilmesini isteriz.

Devlet İdaresinde Tarafsızlık :

Madde 13 — Partimiz, devlet idaresinde aşağıdaki esasların gözönünde tutulmasını zorurî görür :

- a) Devlet idaresinde tarafsızlık esastır.
- b) Devlet menfaatleri, her türlü parti menfaatlerinin üstünde tutulmalıdır.
- c) Ordu ve Adalet mutlak olarak siyasetin dışında kalmalıdır.
- d) Her yurttaşın siyasî bir kanaata sahip olması ve buna herkes tarafından hürmet edilmesi ana haklardan ve demokratik rejim i-

cabı olduğundan, siyasi kanaat veya meşru siyasi bir partiye meyil ve mensubiyet, hiç kimse için şahsî zarar veya menfaat vesilesi olmamalıdır.

İnsan hak ve hürriyetlerini kısıtıcı veya yok edici her türlü teşebbüs ve sistemler, bizim Devletçilik, Devrimcilik ve Lâiklik anlayışımızın dışında kalır.

Memur :

Madde 14 — Memurun tek vasfı devletin memuru olmak ve vazifesi halka hizmet etmektir.

Memurların hakları emniyet altında bulundurulmalıdır.

Devlet memuru siyasi partilere giremez ve faal parti politikası yapamaz. Memurun siyasi kanaatı mükâfat ve mücazata sebep olmaz.

II — Millî Savunma

Madde 15 — Yurt savunmasında her şeyden evvel Millî gücümüze dayanmak lüzumuna inanırız.

Yurdumuzun ve bağımsızlığımızın korunmasını, siyasi görüş ayrılıklarının üstünde tutarız.

III — Dış Politika

Madde 16 — Yurtta barış, cihanda barış partimizin daimî prensibidir.

Birleşmiş Milletler Anayasası nizamı içinde barış, adalet, eşitlik ve hürlik esaslarıyla ortak güvenliğe ve iş birliği anlayışına bağlı kalmak, devletlerarası hukuk prensiplerine saygı göstermek, millî şeref ve bağımsızlığımızı korumak dış politikamızın amaçlarıdır.

IV — Adalet Meseleleri

Madde 17 — Hukuk devleti esasının gerçekleşebilmesi, mahkemelerin bağımsızlığına ve bu da yargıç teminatına bağlıdır.

Bu itibarla Partimiz;

A — Yargıçların tâyin, terfi, tahvil ve tecziyelerinin takdiri muameleye yer bırakmayacak şekilde kanunî esaslara bağlanmasını;

B — Sağlık sebepleri ve yaş haddi dışında vazifelerine son verilmemesini;

C — Bu husustaki işlemlerin siyasi ve idari mercilerden alınarak yüksek bir Yargıçlar Şûrasına bırakılmasını zarurî görür.

Madde 18 — Siyasî suçların askerî mahkemelerde bakılmasına yetki veren kanunî hükümler kaldırılarak, vatandaşın, tabii yargıcı tarafından yargılanması sağlanmalıdır.

Madde 19 — Partimiz siyasi iktidarın umumî ve müşterek menfaatlere uygun şekilde ve hak ve adalet dairesinde kullanılması gereken bir millet emaneti olduğuna inanır. Çoğunluğun tek taraflı düşüncelerle kanun koyup uygulamasını, idari işlemler aleyhine vatandaşların ve memurların müracaat yollarını kapayan kanunlar çıkarmasını bu esasa ve hukuk devleti anlayışına aykırı sayar.

Madde 20 — Vatandaş hürriyetini, demokratik nizamaya uymayacak şekilde kayıtlıdır. Hükümler değiştirilmelidir.

V — İktisadî Meseleler

Genel Esaslar :

Madde 21 — İktisadî politikamızın tanziminde, yürütülmesinde, halkımızın büyük çoğunluğunun köylü olduğunu ve tarımın ekono-

mimize temel teşkil ettiğini daima gözönünde bulunduracağız.

Madde 22 — Yurdumuzun kara, deniz, hava ve demiryollarıyla liman ve barınaklarla cihazlandırılmasını, hususile köy yollarının bir an evvel tamamlanmasını, köylerimizin içme suyuna ve elektriğe kavuşturulmasını, memleketin içtimaî ve iktisadî bir bütün haline gelmesinde birinci derecede önemi haiz bir konu sayarız.

Madde 23 — İktisadî ve içtimaî hayatın yurt ve millet hayrına gelişmesini sağlayacak her türlü teşkilâtlanmayı ve bunun devletçe desteklenmesini lüzumlu buluruz.

Partimiz, iktisadî hayatın tanziminde, devletle meslekî teşekküller arasında iş birliği yapılmasını faydalı görür.

Madde 24 — Devlet işletmelerinin kuruluşunda iktisadî esaslara riayet edilmekle beraber, memleketin muhtelif bölgelerini kalkındırma düşüncesine de yer verilmelidir.

Devlet işletmelerinin kazanç düşüncesinden ziyade halkın yaşama şartlarında ve memleket ekonomisinde ferahlık ve genişlik yaratmak amacını gütmeleri esastır.

Madde 25 — Memleket menfaatlerinin gerektirdiği iktisadî işlerde yabancı sermayeden faydalanmayı uygun görürüz.

Tarım :

Madde 26 — Hiç veya yeter toprağı olmayanları ucuz bedel ve kredi ile topraklandırma-yı, çiftçiye donatım ve istihsal vasıtaları ve müsait şartlarla kredi sağlama işine önem vermeyi; büyük ve küçük su işlerini başarma-yı; hayvancılığı koruyup geliştirmeyi; istihsalî değerlendirmeyi; ziraî sigortalar kurmayı; ziraî asayişini sağlamayı; sistemli iskân politikası takip etmeyi; kadastroyu biran evvel ikmâl etmeyi devletin başta gelen vazifelerinden sayarız.

Orman :

Madde 27 — Nesillerin müşterek serveti olan memleket ormanlarını tahriplere karşı korumanın ve fennin icabettirdiği şekilde işletme ve genişletmenin millî bir borç olduğu kanaati yerleştirmelidir.

Orman içinde veya civarında yaşayan köylülerimizin ihtiyaçlarının, orman koruma ve yetiştirme esaslarına uygun tedbirler ve bu ih-

tiyaçların sair suretlerle sağlanacak tesis ve teşebbüslerle karşılanmasına çalışılmalıdır.

Su Mahsulleri :

Madde 28 — Yurdumuz için esaslı gıda maddesi ve verimli bir servet kaynağı olan ve yurttaşlar için geniş çalışma ve geçim vasıtası sağlamaya elverişli bulunan su mahsullerini korumak, istihsalini artırmak ve bunun için yardımcı endüstrinin kurulmasına çalışmak, istihlâki yurt içinde yaymak ve ihracının temini gibi tedbirlerle geliştirmek ve genişletmek lüzumuna kaniiz.

Sanayi ve Madencilik :

Madde 29 — Partimiz, millî ekonominin, ancak kül halinde gelişebileceğine inandığından, sanayileşmeye ve yeraltı servetlerimizin değerlendirilmesine, dış piyasa ile rekabet edebilecek şekilde istihsaline de büyük ehemmiyet verir. Bu maksatla, bütün imkân ve kuvvetlerden faydalanmayı lüzumlu görür.

Çiftçinin emeğini yurdun tabii servetlerini değerlendiren ve ana ihtiyaç maddeleri istihsaline yarayan sanayii on plânda tutar.

Ticaret :

Madde 30 — Ticareti, millî ekonominin gerekli bir unsuru ve serbest rekabeti de millî ticaretin gelişmesi için başlıca şart sayarız.

Ticareti, istihalcilerle istihlâkçilere fayda sağlama yolunda teşvik edeceğiz.

Kooperatifçilik :

Madde 31 — Partimiz, vatandaşlarda kooperatifçilik terbiyesinin yerleşmesini ve kooperatifin istihsal kredi, satış, istihlâk ve yapı gibi çeşitli kollariyle ekonominin her sahasına yayılmasını ve devletçe bu türlü müesseselerin verimli çalışmalarına yarayacak tedbirler alınmasını lüzumlu görür.

VI — Mali Meseleler

Madde 32 — Âmme hizmetlerinin ileri ve medenî cemiyet seviyesinin ölçüleriyle ifası ve yurdumuzun bir an evvel imârı ve kalkınması, millî gelirin arttırılması hedefleriyle malî istikrar esasını uzlaştıran bir bütçe görüşü, malî politikamızın temelini teşkil eder.

Devlet idaresinde tasarrufu, hizmetleri kısmak veya kaldırmak değil, mevcut imkânlarla

çok hizmet sağlamak manâsına alan Partimiz, bu zihniyetin kökleşmesini ve tatbikatta yer almasını zarurî görür.

Madde 33 — Vergi sistemimizi millî gelirle âhenkli ve vergi yükünün âdil bir surette dağılmasını elverişli bir hale getirmek vergi politikamızda esastır.

Mevcut vergilerde bu esasa göre lüzumlu ıslâhat yapılırken, malî gaye ile birlikte mükellefin ödeme gücüne tesir eden unsurlar ve millî ekonomimiz daima gözönünde bulundurulmalıdır.

Havayı güçleştiren, istihsalî tazyik eden, millî ekonomimizin gelişmesini engelleyen vergilerden kaçınılmalıdır. Vergi mevzuatımızın turh, tahakkuk ve tahsil usullerinin açık ve sade olmasını, vergi ihtilâflarında uzlaşma yolunun esas tutulmasını lüzumlu görmekteyiz.

Madde 34 — Paramızın satın alma gücünde istikrar sağlanmasını; millî tasarrufun gelişmesi, emniyetle iş ve istihşâl sahalarına dökülmesi ve memlekette iktisadî ve içtimâî muvazenenin kurulması için başlıca şart adederiz.

Madde 35 — Gümrük politikamızın esası, malî kaynak sağlamak olduğu kadar, milli eko-

nomimizin kalkınma ve korunmasıdır. Bu esasın tatbikatında, mübadele hacmini arttırmaya mâtuf milletlerarası zihniyete yer verilmesini ve müstehlik menfaatlerinin dikkatle korunmasını zarurî telâkki etmekteyiz.

VII — Sosyal Meseleler

Madde 36 — Millî varlığın dayanılacak ve korunacak en önemli değer kaynağı vatandaşların emeğidir.

Vatandaşa medenî ve fikrî kabiliyetlerine göre çalışma imkânı vermek, işsizlere iş bulmak ve iş verenlerin hakları gözönünde bulundurularak emeği istismardan korumak için gerekli tedbirleri almak devletin vazifesidir.

Partimiz her vatandaş için çalışma emniyetini dokunulmaz bir hak sayar. Fikrî ve bedenî çalışma emniyetinin kaldırılmasını insan haklarına aykırı bulur.

Madde 37 — Her sahada çalışanlara (memurlar dahil) ve iş verenlere meslekî dernek, sendika, federasyon ve konfederasyon kurmak hürriyeti sağlanmalı ve haklarını koruma imkânları verilmelidir.

Memur ve hizmetlilerin geçimi, geleceği ve emekli, dul ve yetimlerin hakları emniyet altında bulundurulmalıdır.

Madde 38 — Partimiz, doğum, ölüm, kaza, hastalık, malûllük, işsizlik ve ihtiyarlık gibi türlü sosyal sigorta kollarının çalışanlar başta olmak üzere bütün yurttaşları içine alacak bir plân dairesinde gerçekleştirilmesini ve mevcut sigorta kanunlarının ıslahını ister.

Madde 39 — Bütün iş yerlerinin sağlık ve emniyet şartlarını haiz olmasını, işe alınma, çalışma ve işten ayrılmanın düzene bağlanmasını; çalışanlara değer ücret ve ücretli izin ve tatiller sağlanmasını zaruri buluruz.

Bu gayelerin her şeyden önce çalışanlarla iş verenler arasında kollektif sözleşmelerle sağlanacağını ve mümkün olmayan hallerde devletin müdahalesini zaruri görürüz.

Madde 40 — Partimiz, işçi haklarının korunmasını ve ihtilâflarının hallini sağlayacak tedbirlere önem verir. Bu meyanda uzlaştırma müessesesinin kolay ve çabuk işleyecek şekilde geliştirilmesi lüzumuna kânidir.

İşçi ile işveren arasındaki anlaşmazlık uzlaştırma kurullarında hallolunamazsa demok-

ratik mânasında âmme nizamını koruyacak esaslar dairesinde grevi işçinin ve lokavtı iş verenin tabiî hakları olarak tanır.

Madde 41 — Partimiz, kanun himayesinden mahrum işçi bırakmamayı gaye bilir.

Madde 42 — Kimsesiz ve bakımsız çocukların Devletçe himaye edilmesini sağlamak, sosyal politikamızın esaslarından biridir.

Çocuklarımızı koruyucu ve cemiyete faydalı olarak yetiştirici kurumlar meydana getirecek şartlar hazırlamayı vazifelerimizden sayarız.

Madde 43 — Memlekette her ailenin bir mesken sahibi olması esastır. Devletçe bu hususta bütün kolaylıklar gösterilmelidir.

VIII — Sağlık Meseleleri

Madde 44 — Vatandaşın sağlığını korumayı devletin esas vazifelerinden sayan Partimiz, koruyucu hekimlik tesislerinin devlet tarafından en kısa zamanda şehir ve köylerde tamamlanmasını hedef bilir.

Madde 45 — Hastalanan vatandaşları tedavi etmek için hastalık sigortaları usulünden

faydalanmak ve bu sigortaları, zamanla bütün vatandaşlara teşmil etmek sağlık politikamızın amacıdır.

IX — Milli Eğitim Meseleleri

Madde 46 — Partimiz, milletimizi yüksek bir insan topluluğuna yaraşan ilim ve kültür seviyesine ulaştıracak, her vatandaşa istidat ve kabiliyeti nisbetinde yetişme ve ilerleme imkânı verecek bütün tedbirlerin devletçe alınmasını zaruri görür.

Madde 47 — Eğitimde esas, vatan ve millet sevgisi, devrimlere bağlılık ve demokrasi terbiyesidir.

Madde 48 — Devlet, bütün vatandaşlara, ilköğretim imkânlarını sağlamakla ödevlidir.

İlköğretim ihtiyacı, en kısa zamanda, tamamiyle karşılanmalıdır.

Madde 49 — Orta öğretimi, yurttan yaymak ve memleket aydınlarının yetişeceği temel müessese olan liselerimizi kuvvetlendirmek ve her bakımdan geliştirmek milli eğitimin esas vazifelerindedir.

Madde 50 — Vatandaşlara meslek eğitimi ve eğitimi verecek ve memleketin imarına

ve teknik kalkınmasına yardım edecek okul ve müesseselere önem verilmelidir.

Madde 51 — Üniversitelerin idarede ve ilmi çalışmada tam muhtariyeti esastır. Devletin mali yardımı bu muhtariyete hâlel vermemelidir.

Yüksek tahsil talebesinin çalışma imkânlarının sağlanması için Üniversite siteleri tesisi ve yüksek tahsil yolunda inkişaf edecek ve bu memlekete faydalı olarak yetişecek olan Türk gençliğine kolaylık sağlamak üzere behemehal bir talebe bankasının kurulmasını isteriz.

Madde 52 — Memlekette, güzel sanatları ve milli kütüphanelerimizi geliştirmegi, tarihî eserleri korumayı ve meydana çıkarmayı, şehitliklerin onarımını önemli bir kültür konusu sayarız.

Madde 53 — Yurdumuzun tarihî anıt ve eserlerini ve tabiat güzelliklerini tanıtmak amacıyla turizmi canlandırarak ve geliştirecek tedbirler almayı esas sayarız.

Madde 54 — Her derecedeki öğretim müesseselerini yurdun her tarafına yaymak esastır.

